

**Akaan Vasemmistoliiton
kuntavaaliohjelma 2025**

**HUOLETONTA ARKEA
KAIKILLE,
EI HARVOILLE**

Sisällys

Kunnat arjen keskiössä.....	1
Varhaiskasvatus - Ei bisnestä lasten kustannuksella	1
Perusopetus - Perusopetuksesta on tehtävä Akaan vetovoimatekijä	2
Taito- ja taideaineiden alasajon on loputtava	3
Koululaisten hyvinvointiin tarvitaan lisää panostuksia	4
Toisen asteen koulutus - Maksuton toinen aste porttina työelämään	5
Akaan lukio on laadukas lähilukio myös tulevaisuudessa	5
Vapaa sivistystyö – Sivistys tuo hyvinvointia	6
Taide ja kulttuuri kuuluu jokaiselle	7
Nuorisotyö osana nuorten arkea.....	8
Kaupunki- ja liikennesuunnittelu	9
Viihtyisät kaupungit ja elinvoimaiset seudut	9
Kaavoitus ja maankäyttö määrittävät kehitystä	10
On väliä, kuinka liikumme	11
Vapaa-aika ja liikunta.....	13
Asuminen ja sen tarpeet muuttuvat	14
Ilmastotoimia ja ympäristötekoja	14
Henkilökohtaiset TE-palvelut Akaaseen....	16

Kunnat arjen keskiössä

Kunnat tarjoavat monia arjen palveluita ja niillä on itsehallinto, joka mahdollistaa päätöksenteon palvelujen järjestämisestä ja talouden suunnittelusta. Vaikka sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueille, kunnat tekevät yhteistyötä niiden kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hyvinvointialueuudistus on vähentänyt kuntien menoja ja tuloja, mutta pitkäjänteisellä hyvinvoinnin edistämisellä kunnat voivat vaikuttaa menokehitykseensä. Kuntien on tehtävä yhteistyötä muiden kuntien ja kolmannen sektorin kanssa välttääkseen päällekkäistä työtä ja palvelutason heikennyksiä. Vapaaehtoiset kuntaliitokset voivat auttaa turvaamaan palvelut.

Varhaiskasvatus - Ei bisnestä lasten kustannuksella

Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen perheen elämäntilanteesta riippumatta. Lapsissa kasvaa tulevaisuus. Varhaiskasvatus on investointi, joka vaikuttaa lasten ja perheiden kautta koko yhteiskunnan hyvinvointiin.

Varhaiskasvatusta on oltava tarjolla kattavasti eri puolilla Akaata. Akaassa on huolehdittava erilaisissa elämäntilanteissa olevien perheiden mahdollisuuksista sujuvaan arkeen tarjoamalla laadukkaat varhaiskasvatuksen palvelut ja varmistamalla varhaiskasvatuksen vuorohoidon riittävyys. Mahdollisimman moneen ryhmään tai yksikköön tulee palkata myös neljäs työntekijä sopivalla osaamisella ja koulutuksella, lain määräämän kolmen minimin päälle. Riittävä oma henkilökunta takaa, että mitoitukset eivät ole kiinni sijaisten saatavuudesta. On tärkeää, että lasten arjessa on nykyistä enemmän pysyviä aikuisia. Laadukas varhaiskasvatus edellyttää henkilökunnan palkkauksesta ja työhyvinvoinnista huolehtimista sekä täydennyskoulutuksen ja julkisen rahoituksen turvaamista.

Varhaiskasvatus on järjestettävä pääosin kunnan omana tuotantona, ja yksityisen tuotannon määrälle on asetettava katto. Yksityisen varhaiskasvatuksen hallitsematon kasvu voi johtaa palveluiden laadun eroihin ja palkkakuoppaan. Oma tuotanto on sijoitus paikallistalouteen. Näin tuotot eivät valu ylikansallisten yhtiöiden ulkomaisille sijoittajille. Vasemmistoliiton pitkäaikaisena tavoitteena on, että voitontavoittelu varhaiskasvatuksessa kielletään.

Lapsiryhmät on muodostettava lasten kasvua, kehitystä ja oppimista tukeviksi. Pieniä päiväkotia ei tule lakkauttaa ja yhdistää suuremmiksi yksiköiksi taloudellisin perustein, vaan tärkeintä on taata toimivat tilat, pihat ja pienet ryhmäkoot. Akaan päiväkodeille on laadittava tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, ja työntekijöiden monimuotoisuus- ja sukupuolisensitiivisyysosaaminen on varmistettava järjestämällä siihen koulutusta.

Varhaiskasvatuksessa on tehtävä tiivistä yhteistyötä perheen sekä erityisesti neuvolan kanssa lapsen terveen ja turvallisen kasvun ja kehityksen sekä vanhemmuuden tukemiseksi. Huolen ilmetessä on tuki sekä tarvittavat palvelut järjestettävä oikea-aikaisesti ja yksilölliset tarpeet huomioiden.

Perusopetus – Perusopetuksesta on tehtävä Akaan vetovoimatekijä

Panostukset laadukkaaseen perusopetukseen, pienen kaupungin edut, modernit ja kaupungin kasvulle riittävät koulurakennukset tulee Akaassa nähdä kunnan veto- ja pitovoimatekijöinä.

Perusopetusta on vahvistettava niin, että jokaiselle lapselle ja nuorelle voidaan turvata riittävät perustiedot ja -taidot, ja että kaikilla on riittävät valmiudet siirtyä toisen asteen opintoihin. Tämä edellyttää perusopetuksen resurssien vahvistamista niin, että oppimisen ja kasvun tuki mahdollistuu

täysimääräisesti kaikille oppilaille. Vasemmisto kannattaa joustavan perusopetuksen, eli JOPO-luokkien vakiinnuttamista.

Niin oppilailla kuin koulujen henkilökunnalla on oikeus turvalliseen, terveelliseen ja esteettömään oppimisympäristöön. Kiusaamiseen ja väkivaltaan on puututtava ja annettava tukea sekä väkivallan kohteille että väkivallan käyttäjille. Lapsille ja nuorille tarkoitettuja kiusaamis-, häirintä-, syrjintä- ja väkivaltatapauksien anonyymejä ilmoituskanavia on edistettävä. Oppimisen tuki on turvattava jokaiselle sitä tarvitsevalle oppilaalle.

Akaan peruskoulujen ryhmäkokojen on oltava oppimisen kannalta oppimista tukevia ja nykyistä pienempiä.

Esiopetuksessa oppilasmäärä enintään 20 (nykyinen 23).

Luokilla 1–3 oppilasmäärä enintään 20 (nykyinen 24).

Luokilla 4–9 oppilasmäärä enintään 24 (nykyinen 27).

Kuntien pitää huolehtia, että ryhmissä on käytettävissä riittävä määrä päteviä opettajia, koulunkäynninohjaajia ja erityisopettajia. Vuosittaiset rekrytoinnit on aloitettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Valmistavan opetuksen opettajilla pitää olla riittävästi erityisosaamista. Valmistava opetus pitää kunnissa järjestää 8–10 oppilaan suuruisissa ryhmissä, ja oppilaiden kielellistä tukea on jatkettava oppilaan siirtyessä perusopetukseen.

Oikeus lähikouluun pitää turvata harvaan asutuilla alueilla. Akaan on huolehdittava, että opetukseen käytettävät tilat ovat terveellisiä, turvallisia ja esteettömiä. Oppilashuollon ja kouluterveyshuollon palveluiden saatavuutta on lisättävä.

Taito- ja taideaineiden alasajon on loputtava

Vasemmisto kannattaa painotusluokkien lisäämistä taito- ja taideaineissa yläkouluihin linjassa Akaan lukion painotusluokkien kanssa. Taito- ja

taideainekasvatuksen tulee olla nykyistä laadukkaampaa ja niihin koulutettujen opettajien on voitava keskittyä kyseisen aineen opetukseen nykyistä täysimääräisemmin. Lisäksi on varmistettava valinnaisaineiden yhtäläinen saatavuus koko Akaan alueella.

Myös monikielisille perusopetuksen oppilaille on tarjottava mahdollisuus omankieliseen äidinkielen opetukseen. Kouluihin ja kirjastoihin on hankittava lainattavia oppimateriaaleja sekä kaunokirjallisuutta myös kielivähemmistöjen käyttöön. Omankieliseen äidinkielen opiskeluun voisi hyödyntää myös etäopetusta, esimerkiksi maakunnallisena yhteistyönä.

Taiteen perusopetusta pitää olla saatavilla laajasti eri puolilla maata kaikille taustasta riippumatta. Kunnassa on huolehdittava, että valintaperusteet mahdollistavat opintoihin pääsyn moninaisista taustoista ja että taiteen perusopetuksen voi aloittaa minkä ikäisenä tahansa. Taiteen perusopetuksessa on oltava lainattavia soittimia ja mahdollisuus joustaa lukukausimaksuista taloudellisen tilanteen vuoksi. Lisäksi koulujen sekä seurakuntien ja Akaan kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tulee tehdä tiivistä yhteistyötä, jotta nuoret löytävät harrastusten pariin.

Koululaisten hyvinvointiin tarvitaan lisää panostuksia

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja tulee alentaa ja tarjota sitä tarpeen mukaan 1.-4.-luokkalaisille. Maksuton aamupala ja välipala kaikissa kouluissa parantaisi oppilaiden jaksamista ja keskittymistä. Kesäloma-aikana on järjestettävä maksutonta ruokailua kouluikäisille.

Oppilaanohjauksessa tarvitaan sukupuolisensitiivisyyttä ja intersektionaalista otetta, jotta oppilaita ei ohjata taustansa perusteella. Seksuaalikasvatusta on vahvistettava kaikilla oppiasteilla, painottaen suostumusta, itsemääräämisoikeutta ja nautintoa. Seksuaalikasvatuksessa on huomioitava sukupuolen, suhteiden ja seksuaalisuuden moninaisuus sekä syrjinnän ja vihan vastainen ote.

Toisen asteen koulutus – Maksuton toinen aste porttina työelämään

Toisen asteen tutkinto on työelämän osaamisvaatimusten kasvun myötä nykypäivänä välttämättömyys kaikille nuorille. Kuntien tehtävä on varmistaa, että toinen aste on maksuton myös tulevaisuudessa. Oppilas- ja opiskelijahuollossa on oltava riittävästi resursseja. Nuorten on päästävä heille suunnattujen mielenterveys- ja päihdepalveluiden pariin.

Laadukkaan lähiopetuksen riittävä määrä on keskeinen keino koulutuksen laadun turvaamisessa. On myös turvattava oppimisen tuen resurssit sitä tarvitseville toisen asteen opiskelijoille. Akaassa pitää myös edistää lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten välistä yhteistyötä esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa oppiainekokonaisuuksia toisessa toisen asteen oppilaitoksessa.

Toisen asteen koulutuksen riittävät resurssit on turvattava. On tärkeää kehittää ja parantaa niin nuorten kuin aikuisten opiskelijoiden oppimisen tukea, kehittää ammatillisen koulutuksen toiminnanohjausta, yhteistyössä ympäryskuntien kanssa, jotta se vastaisi paremmin alueiden tarpeita sekä tehdä rahoitusjärjestelmästä ennustettavampi ja selkeämpi. On lisättävä toisen asteen ja korkeakouluopiskelijoiden mahdollisuuksia löytää harjoittelu- ja oppisopimuspaikkoja akaalaisista järjestöistä ja yrityksistä sekä kunnan omista ja hyvinvointialueen palveluista.

Akaan lukio on laadukas lähilukio myös tulevaisuudessa

Akaan lukion asema laadukkaana lähilukiona on turvattava. Tärkeintä on taata toimivat ja tarpeeksi suuret tilat sekä pienet ryhmäkoot. Erityistä tukea on tarjottava sitä tarvitseville nuorille. Toisen asteen oppilaitoksissa erityisen tuen on oltava riittävästi resursoitua ja moniammatillista. Koulutusaloilla on lisättävä erityisopettajien, ammatillisten ohjaajien ja koulunkäynninohjaajien

määriä. Vaativan erityisen tuen nuorille on tarjottava mahdollisuus kouluttautua monipuolisesti eri aloille.

Akaan lukiossa on turvattava opiskelumahdollisuuksien riittävä monipuolisuus ja joustavuus, jotta opiskelun toteuttaminen onnistuu rajoitteista huolimatta. Oppilaitoksissa on oltava vammaisten opiskelijoiden opintojen ohjaukseen erikoistuneita henkilöitä. Oppilaitosten, kuntien ja hyvinvointialueiden on tuettava erityisryhmiin kuuluvien opiskelijoiden työharjoitteluja tarjoamalla paikkoja sekä tarvittavaa tukea harjoittelujakson ajalle. Vammaiselle opiskelijalle pitää tiedottaa kuntoutustuella opiskelemisen mahdollisuudesta.

Valmentavan koulutuksen yleistyessä on turvattava sekä sen saatavuus että laatu eri puolilla maata. Valmentavaan koulutukseen pääsy on taattava kaikille halukkaille.

Toiselta asteelta on luotava joustavia koulutuspolkuja korkeakouluihin, kuten varmistamalla kaikille lukiolaisille yhtäläiset mahdollisuudet suorittaa korkeakouluopintoja lukio-opintojensa aikana. Opinto-ohjauksen riittävät resurssit on turvattava. Jokaista 150 opiskelijaa kohti on oltava vähintään yksi täysipäiväinen opinto-ohjaaja.

Vapaa sivistystyö – Sivistys tuo hyvinvointia

Vapaa sivistystyö, kuten kansalais-, kansan-, työväen- ja kesäyliopistot, aikuisopistot, opintokeskukset ja liikunnan koulutuskeskukset, on tärkeä tapa kouluttautua tutkintoon tähtävien opintojen ulkopuolella. Akaassa tulee tarjota mahdollisuuksia hakea tukea kesäyliopisto-opintoja ja muita kesäopintoja, kuten leirejä ja kursseja varten. Sivistys on arvo itsessään ja edistää osallisuutta, osaamisen kehittämistä ja hyvinvointia. Vapaata sivistystyötä tarjoavien opistojen toiminta on turvattava kunnallisella ja maakunnallisella tasolla, ja kurssimaksujen on pysyttävä kohtuullisina.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten on oltava esteettömiä ja saavutettavia. Kuntien on turvattava vapaan sivistystyön resurssit ja varmistettava, että erityistä tukea tarvitsevat kuntalaiset voivat osallistua toimintaan täysivaltaisesti. Kaikukortin ja opintosetelien käyttöä on laajennettava maksualennusten ja maksuttomien osallistumismahdollisuuksien takaamiseksi.

Eri-ikäiset tarvitsevat erilaista tukea digitaitoihin, ja jokaisella on oikeus kehittää tarvitsemiaan taitoja. Digitaitokurssien lisäksi sukupolvien välistä digikummitoimintaa on lisättävä ja akaalaisten vertaisoppimista tuettava. On varmistettava, että akaalaisilla on riittävä osaaminen ja pääsy välttämättömiin verkkopalveluihin.

Kaikille halukkaille on tarjottava mahdollisuus osallistua aikuisten peruskoulutukseen. Kuntalaistaitoihin kuuluvat myös kielitaidot, joilla selviää arjesta ja asioinnista. Akaassa tulee aloittaa kielikahvilatoiminta suomen, ruotsin ja vieraiden kielten opiskelua varten. Vähemmistökielten, kuten saamen kielten, viittomakielten, karjalan ja romanikielen, opiskelua on tuettava.

Taide ja kulttuuri kuuluu jokaiselle

Taide ja kulttuuri vahvistaa ja ylläpitää kansakunnan identiteettiä ja yhteisöllisyyttä sekä ylläpitää ja tukee yksilön mielenterveyttä, hyvinvointia ja elämänlaatua. Suomessa on runsaasti sisällöllisesti ja laadullisesti rikasta ja elinvoimaista taidetta, jonka tukemisessa kunnat ovat ensiarvoisen tärkeässä asemassa valtion leikatessa kulttuurin rahoituksesta. On huolehdittava, että vapaan kentän toimijoille on tarkoituksenmukaisia työskentely- ja toimitiloja, riittävää taloudellista tukea sekä muun muassa myynti- ja vuokrausrakenteita tarjolla. Samalla on huolehdittava siitä, että taiteilijan työ korvataan reilujen palkkiokäytäntöjen mukaisesti. Lisäksi vapaan kentän kulttuuritoimijoille pitää olla jaettavana työskentely- ja

projektiapurahoja, ja Akaan täytyy aktiivisesti mahdollistaa kulttuuritoimijoiden ja kaupungin palvelualueiden yhteistyö.

Kulttuuritoimen ja kulttuurikoordinaattorin rahoitusta ja asemaa on vahvistettava entisestään. Akaassa on tärkeää tarjota maksuttomia yleisötilaisuuksia ympärivuotisesti ja tuettava rahallisesti ja tiedottamalla paikallisten toimijoiden ja Akaassa vierailevien taiteilijoiden esityksiä ja näyttelyitä kuntalaisille.

Kulttuuripalveluita on tarjottava tarvittaessa sosiaalisin tai taloudellisin perustein esimerkiksi Kaikukortilla. Kulttuuritoimen monipuolinen tarjonta pitää nähdä myös osana kuntalaisten hyvinvoinnin perustaa ja Akaan vetovoimatekijänä. Kulttuuritoimen ja kirjastojen on oltava lähipalveluita, ja kirjastoissa tulee olla saatavilla ammattilaisten apua, ohjausta ja neuvontaa.

Kuntien ja hyvinvointialueiden pitää luoda julkiselle taiteelle periaateohjelma, jossa mm. linjataan, että kunta tai hyvinvointialue käyttää julkisen rakentamisen kustannuksista taiteeseen vähintään 1 % kokonaiskustannuksista. Kuntien on järjestelmällisesti noudatettava kaikessa julkisessa rakentamisessa prosenttiperiaatetta, sillä se on tapa tuoda taidetta ja kulttuuria lähelle kuntalaisten arkea. Kuntien pitää teettää taiteen ja kulttuurin alan työt palkkatyönä, aidoilla työosuuskunnilla tai tilata ne y-tunnukselliselta yritykseltä. Akaalaisten vapaasti toteutettavaa taidetta on tuettava tarjoamalla sille tiloja ja kohteita.

Myös erityisryhmiin kuuluvilla ihmisillä on oltava oikeus tehdä itse sekä nauttia kulttuurista ja taiteesta. Esimerkiksi viittomakielistä teatteria ja muuta taidetta on oltava tarjolla muuallakin kuin suurissa kaupungeissa.

Nuorisotyö osana nuorten arkea

Nuorisotyöllä pystytään parhaimmillaan tekemään vaikuttavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä sekä tukemaan nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä. Nuorisotyön täytyy vastata nuorten

tarpeisiin ja nuorisovaltuustojen ammattilaisten läsnäoloa pitää kohdentaa erityisesti niiden nuorten kanssa tehtävään työhön, jotka eivät osallistu mihinkään muuhun ohjattuun toimintaan tai harrastuksiin. Kuntien on panostettava erityisesti kouluilla tehtävään, digitaaliseen sekä liikkuvaan nuorisotyöhön. Nuorisotyössä täytyy huomioida nuorten moninaisuus sekä eri taustoista tulevien nuorten tarpeet. Nuorisotyön palvelut pitää olla saavutettavissa myös viikonloppuisin ja koulujen loma-aikoina. Nuorisotyön pitää olla sukupuolisensitiivistä ja tukea tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä sekä demokratiakasvatusta.

Vasemmisto kannattaa pitkäaikaista ja jatkuvaa toimintaa ja rakenteita erilaisten hankkeiden sijaan. Jatkovaa yhteistyötä tulee tehdä Nuorisotoimen lisäksi myös paikallisten yhdistysten kanssa. Akaan on mahdollistettava nuorisojärjestöjen toiminta sekä taloudellisen että toiminnallisen tuen kautta ja toimittava vahvassa kumppanuudessa muiden nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa.

Kuntien pitää turvata etsivän nuorisotyön rahoitus ja nuorten työpajojen toiminta ja nivota ne osaksi koko palvelujärjestelmää. Nuorisovaltuuston ja nuorisovaltuutettujen osallisuutta ja roolia pitää vahvistaa ja ottaa paremmin mukaan erityisesti nuorten asioita koskevaan päätöksentekoon.

Kaupunki- ja liikennesuunnittelu

Viihtyisät keskukset ja elinvoimaiset seudut

Akaan on oltava kestävä ja elinvoimainen. Jo 70 prosenttia suomalaisista asuu kaupungeissa tai niiden kehysalueilla. Akaassa voidaan tarjota ilmastoviisasta asumista, työpaikkoja, moninaista kulttuuria sekä harrastus- ja liikuntamahdollisuuksia.

Onnistunut kaupunki- ja liikennesuunnittelu takaa, että päivittäinen liikkuminen kaupungin sisällä töihin, kouluun tai harrastuksiin ei vaadi henkilöautoa. Rakentamalla tiiviimmin joukkoliikenteen lähelle säästämme

myös luontoa ja virkistysalueita. Uusia ja kohtuuhintaisia asuntoja on rakennettava tarpeeksi, jotta asuntojen hinnat eivät karkaa käsistä.

Alueiden välistä eriarvoistumista puretaan ja ennaltaehkäistään rakentamalla jokaiseen kaupunginosaan monipuolisesti erilaista asumista sekä panostamalla lähikoulujen ja saavutettavien palvelujen laatuun ja alueiden viihtyisyyteen. Peruspalveluiden on oltava saatavilla lähellä ja saavutettavissa julkisella liikenteellä. Esteettömyyteen on panostettava, jotta niin asunnot kuin julkiset tilat ovat saavutettavia kaikille. Ikääntyvä väestö lisää tarvetta panostaa esteettömien asuntojen saatavuuteen.

Kaavoitus ja maankäyttö määrittävät kehitystä

Kunnan kaavoitus-, ja maankäyttöpolitiikalla edistetään ja säädellään rakentamista, jonka on yhtä aikaa palveltava asukkaita, elinkeinoelämää sekä kuntayhteisöä. Kuntien maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa ja sääntelyssä on saatava normiksi kasvihuonekaasupäästöjen minimointi, hiilinielujen sekä monimuotoisen luonnon turvaaminen sekä ilmastonmuutoksen vaatimat sopeutustoimet muun muassa runsaiden viheralueiden, puuston, hulevesien hallinnan parantamisen ja puurakentamisen keinoin. Akaan kaupunkirakentamisessa on tuettava viherkattojen rakentamista ja aurinkopaneelien sijoittamista rakennusten katoille.

Julkisvaroin toteutettujen rakennushankkeiden kilpailutuksen pisteytyksen tulee koskea kaikkia veronmaksajien rahoittamia hankkeita ja painottua laatuun ja pitkäikäisyyteen. Laadun valvontavastuu on nostettava uudelle tasolle, ja urakoitsijoiden soveltuvuus ja referenssit on tarkastettava huolellisesti. Laadun varmistamiseksi tarvitaan tiukempaa valvontaa ja vastuunkantoa.

Julkisesta sektorista on tehtävä suunnannäyttävä, joka toimii edelläkävijänä puurakentamisen sekä muiden vähäpäästöisten rakennusmateriaalien käytössä. Viherkertoimen, esimerkiksi viherkattojen, käyttöä

kaavoitusprosesseissa on edistettävä. Viherkosketusta, kuten metsäpohjaisia pihoja on lisättävä erityisesti päiväkotien ja koulujen pihoilta.

Rakentaminen aiheuttaa yli 20 % rakennuksen elinkaaren päästöistä. Vanhaa rakennuskantaa suosimalla voidaan vähentää päästöjä. Rakennuksen elinkaaren loppua lähestyessä on arvioitava, voiko elinkaarta pidentää. Purkamisen sijaan korjaaminen on suositeltavaa, jos se on teknisesti mahdollista. Purkuluvan ehdoksi on asetettava purkukartoitus kierrätyksen näkökulmasta. ARA:n takaukset asunto-osakeyhtiöiden peruskorjauslainoille on mahdollistettava.

Eryteisesti alueilla, joilla tonttimaan arvo kasvaa, on tontit pidettävä lähtökohtaisesti kunnan omistuksessa. asutuilla omakotitalovaltaisilla alueilla Akaa voi kuitenkin hyötyä enemmän tonttien myymisestä kuin vuokraamisesta.

On väliä, kuinka liikumme

Liikenne aiheuttaa viidenneksen Suomen ilmastopäästöistä, ja henkilöautoliikenteen osuus on tästä yli puolet. Liikenteestä lähtöisin olevat päästöt pitää vähintään puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Liikenneratkaisujen on päästöjen vähentämisen lisäksi parannettava ihmisten arkea kaikkialla Suomessa.

Joukkoliikenneratkaisut ovat avainasemassa, kun vähennetään liikenteen päästöjä ja parannetaan akaalaisten elämänlaatua. Ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen on esteetön ja toimiva joukkoliikenne, joka sisältää kutsu- ja palveluliikenteen. Vasemmisto jatkaa Akaa-kyödin tukemista ja kannattaa sen laajentamista koko kunnan alueelle. Jotta joukkoliikenteen käyttöä saadaan lisättyä kuntien välisessä liikenteessä, on kiinnitettävä huomiota toimiviin liityntämahdollisuuksiin ja yhteysliikenteeseen. VAU-liikenteen aikataulujen tulee olla niin junalla matkaansa jatkavia kuin Akaan koululaisia palvelevia. VAU-liikenteen

hyödyntämistä koulu- ja työmatkoissa tulee kehittää koululaisia ja koulujen henkilökuntaa palvelevaksi.

Vaikka autoliikenteen sähköistäminen vähentää henkilöautojen päästöjä, on henkilöauton käytön vähentäminen tavoiteltavaa kaupungeissa, koska se parantaa julkisen tilan turvallisuutta ja viihtyisyyttä sekä antaa tilaa muille liikkumismuodoille ja vehreydelle. Vasemmistoliitto kannattaa autottomia alueita Akaan keskuksissa, kuten Valtatiellä ja Torin ympäristössä Toijalassa. Joukkoliikenneverkoston on oltava niin kattava, että se mahdollistaa akaalaisille autottoman elämän. Haja-asutusalueilla on järjestettävä kutsuliikennettä sekä yhteiskuljetuksia mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan.

Vasemmistoliiton tavoitteena on mahdollisimman edullinen joukkoliikenne koko Suomessa. Lippuhintojen osalta joukkoliikenteen on oltava auton omistamista edullisempi vaihtoehto ja saavutettavissa tulotasosta, iästä, terveydentilasta tai vammasta riippumatta. Maksutonta joukkoliikennettä on kokeiltava VAU-liikenteessä.

Akaaseen on laadittava kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma. Kävely ja pyöräily ovat ensisijaisia liikennemuotoja uusia alueita kaavoitettaessa. Keskusta-alueilla on lisättävä kävelykatuja ja pyöräteitä. Seudullista pyöräilyä on edistettävä rakentamalla nopeiden ja selkeästi muista liikennemuodoista eroteltujen pyöräyhteyksien pääväyliä Akaan taajamien välillä. Talvipyöräilyä on edistettävä kehittämällä pyöräväylien talvihoidon menetelmiä ja priorisoimalla talvisin pyörä- ja jalankulkuväylien aeraus. Lasten ja nuorten liikuntaa on edistettävä huolehtimalla siitä, että peruskouluun pääsee turvallisesti polkupyörällä koulumatkan pituuden sen salliessa. Myös vuokrattavien kaupunkipyörrien mahdollisuutta tulee selvittää.

Kuntien ja hyvinvointialueiden virka-autojen käyttöä yhteiskäyttöautoina tulee kokeilla, kun ne eivät ole virkakäytössä.

Vapaa-aika ja liikunta

Kuntien on syytä rakentaa esteettömiä ja saavutettavia liikuntatiloja, puistoja, leikkipaikkoja sekä ulkoilupaikkoja. On myös turvattava erityisliikunnan ja soveltavan liikunnan toimintaedellytykset. Akaan on pidettävä huoli siitä, että kaikilla kuntalaisilla on mahdollisuus päästä nauttimaan kunnan alueella rannoista ja vesistöistä.

Akaan alueiden ja taajamien virkistyskohteita tulee kehittää entisestään. Luttusten, Arajärven ja Toijalan Sataman alueiden vetovoimaisuus on kasvanut viime vuosina ja Vasemmisto tukee vahvasti tätä kehityksen suuntaa. Akaan tulee olla tukemassa näiden alueiden kehitystä ja tarjota esimerkiksi kesätöitä akaalaisille nuorille tehtävissä, jotka tukevat näiden alueiden elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä. Akaan alueen virkistysalueita, kuten Nahkialanlammen ja Haihunkosken ympäristöissä tapahtuvaa kulttuuri- ja liikuntatoimintaa on tuettava myös tapahtumien osalta, kuten mahdollistamalla paikallisille yhdistyksille harjoittaa toimintaansa näillä alueilla.

Akaan alueen ulkoilu- ja pyöräilyreittejä on pidettävä käyttökelpoisessa kunnossa ympärivuotisesti. Lisäksi Akaan tulee kasvattaa tietoisuutta ulkoilumahdollisuuksista ja ulkoilureittien hyödyntämisestä työmatkaliikenteessä esimerkiksi julkaisemalla karttoja ja järjestämällä tapahtumia näillä alueilla ja reiteillä.

Ongelmia ehkäisevää nuorisotyötä on tukea lasten ja nuorten liikuntaharrastuksia.

Akaassa on suomenmestaruustason areena ja urheilujoukkueita, kuten Leijona Futsal ja Akaa Volley. Vasemmisto näkee näiden tukemisen olevan jatkossakin tärkeää niin kaupungin julkisuuden kuin kuntalaisten vapaa-ajan harrastustenkin, otteluiden seuraamisen, näkökulmasta.

Asuminen ja sen tarpeet muuttuvat

Kaikilla on oltava oikeus valita kotikuntansa sekä se, miten ja kenen kanssa asuu, toimeentulosta tai toimintakyvystä riippumatta. Jotta tämä olisi mahdollista, on kaikille asuinalueille rakennettava niin vuokra-, kuin asumisoikeus- ja omistusasuntoja ja pidettävä huolta, että kohtuuhintaista asuntotuotantoa tehdään kaikkialle. Jos ARA-tuotanto ei mahdollista riittävää kohtuuhintaisen asumisen lisäämistä, pitää kunnissa lisätä niiden omaa omakustanneperiaatteeseen pohjautuvaa asuntotuotantoa.

Asumisen kohtuuhintaisuutta voidaan edistää muuttamalla parkkipaikkojen rakentamissäädöksiä paremmin autottomuutta tukeviksi. Jokainen asukas maksaa tällä hetkellä rakennuksen parkkipaikoista asumiskuluissaan.

Kuntien täytyy mahdollistaa kohtuuhintaiset asumisratkaisut kuntakeskuksissa myös harvaan asutuilla alueilla. Ikääntyvä väestö tahtoo usein hakeutua lähelle palveluita, mutta usein ongelmaksi muodostuu asumisen hinta. Yhteisöllistä asumista on tuettava ja Akaan tulee jatkossa profiloitua asuinkuntana myös opiskelijoille hyvän sijaintinsa perusteella.

Ilmastotoimia ja ympäristötekoja

Kaikkien Suomen kuntien tavoitteena täytyy olla ilmastopäästöjen nollaaminen vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivisuus sen jälkeen. Lisäksi kuntien on laadittava paikalliset ilmastonmuutoksen sopeutumishjelmat, joissa varaudutaan ilmastonmuutoksen tuomiin muutoksiin, kuten sään ääri-ilmiöihin. Kaikessa päätöksenteossa on huomioitava toiminnan ilmastovaikutukset, estettävä ilmastonmuutoksen eteneminen ja turvattava luonnon monimuotoisuuden säilyminen.

Suojellut maa-alueet ja metsät ovat yksi tärkeimmistä tavoista huolehtia luonnon monimuotoisuudesta. Akaan metsiä on hoidettava ekologisesti kestävästi, monimuotoisuutta, hiilensidontaa ja virkistyskäyttömahdollisuuksia edistäen, pääsääntöisesti jatkuvapeitteisen

metsänkasvatuksen menetelmillä, joko poiminta- tai pienaukkohakkuuin. On lisättävä Akaan omistamien metsien suojelua määrätietoisesti paikallisten luonnonsuojeluverkostojen ja luontoselvitysten mukaisesti. Luonnon monimuotoisuudesta on huolehdittava soveltamalla hallitun hoitamattomuuden periaatteita Akaan luonnonhoidossa ja huolehtimalla pölyttäjille tarpeellisesta kasvillisuudesta. Maaseudulla on huolehdittava perinnebiotooppien ennallistamisesta luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi ja niistä riippuvaisten eliölajien suojelemiseksi.

Eläinten oikeuksien toteuttamiseksi ja ilmastonmuutoksen torjumiseksi on siirryttävä käyttämään yhä enemmän kasvispohjaisia tuotteita julkisten ruokapalveluiden hankinnassa ja tarjonnassa. Näiden osuutta on nostettava vähintään 50 prosenttiin hankinnoista. Akaassa on lisättävä tietoisuutta ruokahävikin vähentämiseksi. Akaan asukkaille on järjestettävä koulujen ylijäämäannosten myyntiä kaikissa kouluissa.

Valvontaeläinlääkärien edellytyksiä tehdä valvontatyötä on parannettava. On huolehdittava, että eläinlääkäripalvelut pysyvät kohtuuhintaisina. On perustettava eläinsuojelutoimijoiden yhteistyöelin, johon kuuluvat eläinsuojelujärjestöt, poliisi ja paikallinen eläinsuojelu. Kuntien on otettava vastuulleen irrallaan tavattujen seura- ja harrastuseläinten kiinniotto ja kuljetus sekä näistä koituvat kustannukset. Kuntien on huolehdittava luonnonvaraisten eläinten pelastuspalvelusta, jotta sairas, vahingoittunut tai muutoin avuttomassa tilassa oleva luonnonvarainen eläin saa asianmukaista hoitoa.

Työelämä - Henkilökohtaiset TE-palvelut Akaaseen

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Akaan on pystyttävä sovittamaan tehokkaasti yhteen työllisyyspalvelut, kunnan vastuulla olevat koulutuspalvelut sekä kunnan elinkeinopolitiikka. Akaan on järkevää ja inhimillistä edistää työttömien työnhakijoiden kuntoutumista, työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista. Akaan on huolehdittava, että työllisyyspalveluiden saatavuus ja laatu paranevat uudistuksen myötä. Vasemmisto haluaa Akaaseen oman TE-palvelujen palvelupisteen.

Akaassa tulee panostaa työvoimapolitiittisten koulutusten ja omaehtoisen työttömyysetuudella tapahtuvan opiskelun lisäämiseen. Opiskelumahdollisuuksia tulee markkinoida avoimesti ja kannustaa työttömiä opiskelemaan. Työvoimapolitiittisissa työskentelevien valmiuksia ohjata työttömiä sopiviin opintoihin tulee kehittää.

Akaan on tehtävä tiivistä yhteistyötä ympäryskuntien ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa TE- ja kotouttamispalveluiden uudistuksessa. Tiivistä yhteistyötä on tehtävä myös hyvinvointialueiden kanssa, jotta työtön työnhakija saa tarvitsemansa sosiaali- ja terveystyöpalvelut, jotka vahvistavat hänen työkykyään. Työttömien työnhakijoiden joukosta on tunnistettava ne henkilöt, jotka ovat työnhakijoina, vaikka eivät tosiasiallisesti ole työkykyisiä, ja edesauttaa heidän eläkkeelle pääsyään sekä ohjausta sopivien sosiaali- ja terveystyöpalveluiden piiriin.

Akaan täytyy omassa toiminnassaan tukea osatyökykyisten, vammaisten ja vähemmistöjen työllistymistä ja joustavilla ratkaisuilla vastata omiin työvoimatarpeisiinsa sekä kantaa inhimillinen vastuu julkisena toimijana. Työllisyydenhoitoa on tehtävä vahvassa kumppanuudessa järjestöjen kanssa ja hyödynnettävä niiden osaaminen täysimääräisesti.

Maahan muuttaneiden osaaminen ja osaamispotentiali on otettava täysimääräisesti huomioon Akaan etsiessä uusia työntekijöitä aina

suorittavasta työstä erityisasiantuntijatehtäviin. Ihmisten kotouttaminen, työllistyminen ja kielen oppimiseen panostaminen ovat ensisijaisia keinoja sitouttaa maahan muuttaneet osaksi kuntayhteisöä ja yhteiskuntaa. Kotoutumispalvelut läpileikkaavat onnistuessaan kaikki kunnan palvelut. Kotoutumispalvelut ja kielikurssit on taattava myös työvoiman ulkopuolella oleville.

Akaan on pystyttävä yhdessä alueen elinkeinoelämän ja ympäryskuntien korkeakoulujen kanssa tunnistamaan ne elinvoimapolitiikan kärjet, jotka turvaavat hyvän arjen edellytykset asukkaille myös tulevaisuudessa.

Yritysten ja yhteisöjen neuvontapalveluihin on panostettava Akaassa, jotta varsinkin yritystoiminnan aloittamista tai sen kasvattamista suunnittelevat toimijat saavat tarvitsemansa tuen. Hankintastrategialla ja läpinäkyvillä hankinnoilla kunta voi mahdollistaa julkisiin kilpailutuksiin osallistumisen myös paikallisille yrityksille, yksinyrittäjille ja pienyrityksille.

Kuntien ja hyvinvointialueiden on tuettava tahoja, jotka työllistävät vaikeasti työllistyviä ihmisiä, sekä työllistää heitä itsekin. Kunnissa ja hyvinvointialueilla on syytä pilotoida vammaiskiintiöiden käyttöönottamista.

